UNIVERSITETET I BERGEN

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 42/13
Møtedato: 11.06.2013

ARBEIDSOPPGAVER FOR PROSJEKTTILSATTE MED BARE FORSKNINGSPLIKT I STILLINGEN

I. Innledning

Spørsmålet om hvilke oppgaver prosjekttilsatte og andre med bare forskningsplikt knyttet til stillingen kan pålegges/påta seg som del av arbeidsplikten har blitt forelagt fakultetets ledelse ved flere anledninger. Således har både tilsatte, prosjektledere og administrasjonen etterlyst avklaringer på om prosjekttilsatte i rene forskerstillinger kan bes om og påta seg enkeltoppdrag av administrativ eller undervisningsmessig karakter.

Dekan og fakultetsdirektør har mot denne bakgrunn funnet behov for å forelegge for fakultetsstyret en gjennomgang av de prinsipielle problemstillingene knyttet til arbeidsoppdrag utenfor forskningsplikten for prosjektansatte i rene forskerstillinger. Formålet med dette saksnotatet er å avklare den prosjektansattes, prosjektleders og fakultetets handlingsrom.

II. Nærmere om problemstillingen

Det er mange og ulike grunner til at spørsmålet om det er anledning til å *be* prosjekttilsatte i rene forskerstillinger om å påta seg enkeltoppdrag av administrativ eller undervisningsmessig karakter og spørsmålet om prosjektansatte har anledning til å *påta* seg slike oppgaver har blitt reist.

Fakultetet har tidvis behov for og ønske om å kunne nyttiggjøre seg av prosjekttilsattes kompetanse til oppgaver som ikke uten videre kan defineres som kjerneoppgaver i forhold til prosjektet. Den prosjekttilsatte kan også, ut fra et mer langsiktig karriereperspektiv, ha egne ønsker om å få tildelt arbeidsoppgaver som faller utenfor naturlige prosjektoppgaver. I mange tilfeller vil fakultetets behov kunne være sammenfallende med den prosjekttilsattes egne interesser. Dersom den prosjekttilsatte ikke også er prosjektleder, vil imidlertid en felles interesse fra fakultetet og den prosjekttilsatte med hensyn til å utøve "sideoppdrag" kunne komme i konflikt med prosjektleders interesser. Prosjektleder har et overordnet ansvar for resultatforpliktelsen i et forskningsprosjekt og vil kunne kjenne seg forpliktet til å kreve at prosjekttilsatte konsentrerer arbeidsinnsatsen om forskningsplikten. Selv om et prosjekt er et felles anliggende for prosjektleder og den prosjekttilsatte, må en ha med seg at de har ulike roller, og i enkelte tilfelle kan ha ulike interesser.

Prosjekttilsatte med forskning som eneste resultatmål er ingen ensartet gruppe. Finansieringsgrunnlaget for prosjekttilsatte i forskerstillinger varierer og finansieringskilden kan stille krav som begrenser både den prosjekttilsattes handlefrihet og fakultetets anledning til å nyttiggjøre seg av den tilsatte. Dette betyr at spørsmålet om hvorvidt fakultetet kan be prosjekttilsatte om sideoppdrag og om prosjekttilsatte kan påta seg slike oppdrag, er en kompleks problemstilling.

Problemstillingen berører postdoktorer, forskere og noen få stipendiater. Den tallmessig største gruppen er postdoktorene, og dette notatet vil derfor ha et hovedfokus på denne gruppen.

Både postdoktorstillinger og stipendiatstillinger har som kjent to finansieringskilder: Fakultetets grunnbudsjett (internfinansierte) og eksterne finansieringskilder hvor NFR tradisjonelt har vært den største. Forskere er med få unntak eksternfinansierte. Alle tre stillingskategoriene har det til felles at de tilsatte har klare forskningsmessige resultatmål, jf nedenfor.

Postdoktorer. Dette er åremålsstillinger hvor tilsetting i denne stillingskategorien blant annet har som mål å kvalifisere for arbeid i vitenskapelige toppstillinger, og hvor det kreves oppnådd doktorgrad for slik tilsetting. Arbeidsoppgavene er knyttet til prosjektet som gav grunnlag for tilsettingen. Fakultetet har de seinere år hatt 2-3 internfinansierte postdoktorstillinger. Antallet eksternfinansierte stillinger har i samme periode vært høyere. Fakultetet hadde per 01.06.13 til sammen 6 tilsatt i postdoktorstilling. Av disse var 4 på ordinære prosjekt, en på individuelt prosjekt med prosjektleder og en på individuelt prosjekt uten prosjektleder (men liksom de andre med leveringskrav og tidsfrist). Åremålsperioden skal normalt være fra to til fire år. Ved ansettelse utover to år avgjør arbeidsgiver om den ansatte skal pålegges pliktarbeid i form av undervisningsarbeid og tilsvarende arbeid, og omfanget av eventuelt pliktarbeid. Eksterne finansieringskilder finansierer bare forskningsdelen av postdoktorstillinger som normalt er 3-årige. Universitetsstyret har vedtatt at det skal legges opp til og arbeides for at alle tilsettinger som postdoktorer skal være 4 år – noe som forutsetter 1 års pliktarbeid liksom for stipendiatene. Det juridiske fakultet praktiserer imidlertid fortsatt bare tilsetting i postdoktorstillinger uten plikter som går ut over det som kan defineres som naturlige for tilsatte i slik prosjektstilling.

Forskerstilling. Slike stillinger er ut fra kvalifikasjonskrav og andre forhold plassert i ulike stillingskoder. Ved Det juridiske fakultet stilles normalt samme krav som til postdoktorstilling, og de som tilsettes vil være knyttet til prosjekt. Antall tilsatte i denne stillingskategorien har gjennomsnittlig vært 2,6 i siste 5-årsperiode. Dette kan være en ordinær stilling, men ved vårt fakultet har den bare vært brukt som midlertidig stilling, og uten andre plikter enn dem som kan defineres inn under prosjektet.

Stipendiatstillinger. En forutsetning for tilsetting i slik stilling er som kjent opptak på fakultetets 3-årige forskerutdanningsprogram, og hvor formålet er en ph.d.-grad. Eksterne finansieringskilder finansierer således bare disse 3 årene. Både internfinansierte- og eksternfinansierte stillinger lyses likevel normalt ut for 3-4 år, og med få unntak tilsettes det for 4 år. Disse har da en samlet arbeidsplikt overfor fakultetet på 1 år ut over forskerutdanningsprogrammets ramme, og grunnbudsjettet finansierer dette siste året for alle. De få unntakene har vært personer som har hatt permisjon fra annen stilling eller hvor det har vært vanskelig å få tatt ut pliktarbeidet. Hovedproblemstillingen i dette notatet omfatter bare disse få stipendiatene med 3-årig tilsettingsperiode.

III. Prosjektrammer for prosjekttilsatte uten ekstraplikter overfor fakultetet

Hovedforpliktelser for den prosjektansatte vil være

- utføring av de oppgaver som er definert i prosjektbeskrivelsen og/eller annen dokumentasjon

- deltakelse i aktiviteter innenfor prosjektet (det siste vil selvsagt variere fra personlige prosjekt til de større prosjektene).

Forventninger som må kunne stilles til prosjekttilsatte vil blant annet være

- generelt miljøengasjement
- deltakelse på forskergruppemøter mm
- profilering av egen forskning og eget miljø utenfor fakultet gjennom blant annet foredrag, formidling mm
- bidra til det kollektive prosjekt i forskermiljøet gjennom blant annet å arrangere seminar mm.

Prosjektleder har et overordnet ansvar for prosjektet, men utgangspunktet må være at den prosjekttilsatte selv må ha ansvaret for å styre hverdagen på en måte som gjør at prosjektet får nødvendig progresjon og sluttføres innen fristen.

IV. Ekstraundervisning ved postdoktorer og øvrige stillingskategorier uten ekstraplikter

Fram til ordningen med ekstrabetaling opphørte definitivt våren 2011 ble ekstraarbeid i form av undervisning og undervisningsrelaterte oppgaver som kjent løst gjennom ekstrahonorering så lenge det lå innenfor den maksimale timerammen og undervisningsbankens retningslinjer. Dette gjaldt også postdoktorer, stipendiater og eventuelle forskere. For fakultetet ble bortfallet av denne ordningen en stor utfordring, og bakgrunnen for noen av problemstillingene som tas opp i dette notatet.

Dersom fakultetet i dag har akutte behov for undervisning fra postdoktorer/stipendiat uten pliktarbeid eller fra stipendiater som har fylt sin plikt, kan disse gis permisjon for en kortere periode og engasjeres som universitetslektor. De får da forlenget sin stipendiat-/postdoktorperiode med tilsvarende lengde. Dette skjer etter en konkret vurdering, og forutsetter at både personen det omfatter og prosjektleder/veileder går inn for slik løsning. En slik ordning synes primært å ha vært praktisert overfor internfinansierte stipendiater uten prosjekttilknytning, og som hadde fylt undervisningsplikten i sine 4-årige stillinger. Slike forlengelser kan være mer problematisk for prosjekttilsatte da prosjekt har kontraktsperioder med faste ferdigstillingstidspunkt og hvor forlengelse av enkeltprosjekt kan få konsekvenser for hele forskningsprosjektet. Dette er noe prosjektlederne må ta med i sine vurderinger dersom de får spørsmål om eventuelle «frikjøp» med tilsvarende forlengelser. Leveringskrav, risiko og hensynet til finansieringskilde/giver er her sentrale stikkord.

V. Ikke-undervisningsrelaterte oppgaver som faller utenfor prosjektrammen

Både fra fakultetets- og stillingsinnehaverens side kan det også være ønskelig å få utført ikke-undervisningsrelaterte oppgaver som faller utenfor prosjektrammen, og omtalen under punkt IV ovenfor gjelder normalt også andre «frikjøpsformål», f, eks arbeid knyttet til andre prosjekt eller større utredningsarbeid. Noen ganger kan dette være i fakultetets/prosjektets interesse, og derfor fakultetet/prosjektleder som tar initiativ. Andre ganger kan det være den tilsatte som har egen interesse i oppdraget, og derfor tar initiativ. Ved slike vurderinger tilsier fakultetets praksis at det skal meget sterke faglig grunner til før det gis permisjon i midlertidig stilling. Slik permisjon må derfor etter vår vurdering bare være en unntaksordning.

VI. Forsøk på grensedragning oppgaver/gjøremål utenfor og innenfor prosjektrammen

Som det framgår av innledningen fokuserer dette notatet på arbeidsoppgaver som er/kan være forenlige med den samlede arbeidsplikten innenfor en 100% stilling (eller annen stillingsbrøk). Og i en prosjektstilling vil det være prosjektleder – og ikke fakultetsledelsen – som fastsetter disse oppgavene. På den annen side har fakultetsledelsen et ansvar for at det etableres rutiner og praksis som uavhengig av prosjekt og prosjektleder fører til mest mulig ensartet praksis for der det er naturlig og ønskelig.

En sak er oppgaver som utvilsomt faller innenfor eller utenfor prosjektets rammer. En annen sak er grensedragningen i forhold til en rekke oppgaver og gjøremål som dekker hele spekteret fra utvilsomt innenfor til utvilsomt utenfor. Erfaring viser at det her vil være behov for noen avklaringer/»spilleregler». Dette notatet fra dekanen og fakultetsdirektøren er ment som et bidrag til slike felles referanserammer. Et sentralt moment ved eksternfinansierte prosjektstillinger er at finansieringskilden kjøper spesifikke tjenester som prosjektet og fakultetet skal levere innen avtalte tider og innenfor avtalte resultatmål. Dette blir nødvendigvis styrende for hva den eksternfinansierte arbeidstiden kan brukes til. På den annen side har disse et tilsettingsforhold ved fakultetet som har ansvar for at også prosjekttilsatte integreres i akademia og dets virksomhet. Vi mener således at det innen den eksternfinansierte arbeidstiden også må være et viss rom for at disse i begrenset grad kan trekkes inn i aktuelle aktiviteter som ytterligere kan videreutvikle deres akademiske kompetanse. I noen tilfeller bør slike gjøremål være åpenbare mens det i andre tilfeller forutsetter forhåndsamtykke fra finansieringskilden. I denne forbindelse ønsker vi å vise til at FU i møte 28.05.13 drøftet problemstillinger knyttet til arbeidsoppgaver for prosjekttilsatte med bare forskningsplikt i stillingen. FU gjorde her slikt vedtak: *«FU tar saksnotatet til orientering og påpeker at det er viktig å påse at prosjekttilsatte med bare forskningsplikt i stillingen ikke blir ekskludert fra å delta i fakultetets ordinære virksomhet. Utvalget vil anbefale at fakultetet for fremtiden i kontakt med eksterne oppdragsgivere forbeholder seg en viss andel av den ansettes arbeidstid som "fakultetstid" som kan disponeres til undervisning eller administrative oppgaver for best mulig å kunne ivareta så vel karriereutvikling for den ansatte som utvikling av fakultetet som organisasjon.».*

Et akademisk fellesskap fører til bedre forskning, og finansieringskilden, fakultetet og prosjektleder må således kunne forvente at prosjekttilsatte deltar i det akademiske fellesskapet som del av sine plikter. Eksempler på dette kan være disputaser, gjesteforelesninger, faglige seminar og andre faglige arrangement selv om det faller utenfor prosjektet. Møter/sammenkomster for alle tilsatte kan være et annet eksempel.

På samme måte som finansieringskilden/arbeidsgiver/prosjektleder må forvente at den tilsatte er en aktiv aktør i det akademiske fellesskapet, må det og forventes at finansieringskilden/arbeidsgiver/prosjektleder ser verdien av deltakelse på relevante faglige arrangement selv om de ikke ligger innenfor prosjektets kjerneområde. Men her vil det nødvendigvis være en balansegang i forhold til det totale omfang av slike aktiviteter/gjøremål. Ett av utgangspunktene for vurderingene må være at både prosjektet som prosjekt og den enkelte prosjekttilsatte har kvalitative og kvantitative resultatkrav knyttet til kontraktsfestede tidspunkt, og at en ved slik deltakelse vurderer tidsbruken og nytten ved «ekstraaktiviteter» i forhold til at resultatmålet skal nås innen fristen.

Selv om hovedfokuset i dette notatet er oppgaver innenfor prosjektrammen, kan det oppstå situasjoner hvor særlig den tilsatte ønsker å kunne bruke tid utover pliktarbeidstiden (egen fritid) til faglige gjøremål uten direkte tilknytning til prosjektet, f. eks. reisevirksomhet som forutsetter tilpassing av arbeidstiden i en viss periode. Slik tilpassing må avklares med prosjektleder. Ut over dette disponerer både fast tilsatte og åremålstilsatte si egen fritid så lenge det ikke kommer i konflikt med universitetets regelverk for sidegjøremål.

Som det framgår ovenfor må en rekke moment både i forhold til prosjektet og den tilsatte vurderes konkret når en skal avgjøre hvilke «gråsoneoppgaver» prosjekttilsatte kan pålegges/få tillatelse til å utføre som del av arbeidsplikten. Dekan og fakultetsdirektør finner det derfor problematisk å utarbeide generelle retningslinjer på dette området, men vil likevel prøve å gi visse «føringer».

Gjøremålene omtalt nedenfor bør etter vår vurdering kunne regnes som oppgaver som i utgangspunktet ligger i et grenseområde i forhold til plikten. Men etter vår vurdering bør de førstnevnte gjøremål likevel kunne vurderes som oppgaver innenfor prosjktrammen under forutsetning av at de har et meget begrenset omfang og oppgavene finnes relevante for begge parter. Dette gjelder

- Begrenset veiledning av masteroppgave innenfor stillingsinnehavers spesiale dersom dette kan defineres som et prosjektetmål

- Begrenset undervisning innenfor stillingsinnehavers spesiale dersom dette kan definers som et prosjektmål/prosjektrelevant

- Deltakelse i stillingsbedømmelser innen prosjektet

Av gjøremål som også ligger i et grenseområde/«gråsone», og hvor det etter vår vurdering er vanskeligere å definere dem som innenfor eller utenfor prosjektrammen, kan nevnes

- Deltakelse på seminar/konferanser etc nasjonalt og internasjonalt utenfor prosjektets konkrete rammer. Spørsmålet om dette kan defineres som generell kompetanse som også vil heve kvaliteten på den konkrete forskningen vil være et moment i vurderingen

- Innledere/foredragsholder på seminar/konferanser etc nasjonalt og internasjonalt utenfor prosjektets konkrete rammer. Spørsmålet om dette kan defineres som nettverksbygging fordi deltakerne er relevante som forskningsnettverk for prosjektet vil være et moment i vurderingen

- Engasjement i nasjonale og internasjonale fora utenfor prosjektets konkrete rammer. Aktuelle moment i en slik vurdering kan f. eks være generell kompetanseheving og bidrag til prosjektrelevant nettverk

- Deltakelse i faste- og ad hoc-utvalg ved fakultetet /universitetet

- Begrenset masterveiledning/undervisning/sensur av spesialemner innenfor stillingsinnehavers spesiale og prosjektets rammer selv om dette ikke er en del av prosjektmålet. Dette bør ikke være en normalordning, men etter vår vurdering bør det ut fra konkrete vurderinger åpnes for dette, og i tvilstilfelle innhentes forhåndssamtykke fra finansieringskilden.

Nødvendige avklaringer på spørsmålet om slike «gråsoneaktiviteter» forutsetter en dialog mellom prosjektleder/veileder og den tilsatte, og hvor prosjektleder/veileder i hvert enkelt tilfelle treffer beslutning ut fra en samlet vurdering av omfanget av det aktuelle gjøremålet, nytteverdien for prosjektet og nytteverdien for den tilsatte. I forlengelsen av det siste ønsker vi å nevne at mens midlertidig tilsatte med pliktarbeid knyttet til stillingen opparbeider seg erfaring fra undervisning, sensur og andre meritterende aktiviteter, kan prosjekttilsatte uten slikt pliktarbeid gjennomføre hele tilsettingsperioden uten slik erfaring – noe som kan få betydning i en seinere tilsettingsprosess for fast stilling. Prosjekttilsatte bør derfor også ut fra dette kunne få påta seg undervisnings- og sensuroppgaver i et begrenset omfang så lenge det ikke kommer i konflikt med prosjektets interesserAv gjøremål som etter vår vurdering normalt vil ligge utenfor prosjektrammen - og som fakultetet dermed ikke kan be tilsatte i prosjektstilling om/tillate prosjektdeltakere - kan nevnes

- Undervisningsansvar (kursansvarlig mm)
- Deltakelse i grads- og stillingsbedømmelser utenfor prosjektet
- Engasjement i større forskningsprosjekt som ikke har adekvat kopling til eget prosjekt
- Ansvar for større arrangement med tunge administrative oppgaver utenfor prosjektet.

VII. Avsluttende merknader og forslag til vedtak

Selv om vi i kapittel VI ovenfor har forsøkt å gi visse «føringer», ønsker vi på nytt å presisere at aktuelle problemstillinger må vurderes individuelt, og ses i sammenheng nytteverdi for begge parter, framdriften på det aktuelle tidspunkt, og prognosene for ferdigstilling innen fristen. Aktuelle saker avgjøres av prosjektleder/veileder etter dialog med den tilsatte. Men oppstår det tvil/uenighet kan saken legges fram for dekanen for avgjørelse.

Det er viktig at det alt fra prosjektstart etableres en god dialog mellom prosjektleder og prosjekttilsatt, og at rammene for prosjektet kommuniseres og drøftes. Noe av det som omfattes av dette notatet bør være et aktuelt tema på et slikt oppstartsmøte.
Videre er det viktig med åpenhet og gjensidig forståelse for hvilke «spilleregler» som gjelder slik at prosjektledere ikke omtales som strenge, mindre strenge og snille. Dette notatet er et forsøk på å etablere felles «spilleregler».

Dekan og fakultetsdirektør vil invitere fakultetsstyret til å gjøre følgende

Vedtak:

Fakultetsstyret slutter seg til de synspunkt som framkommer i notat av 04.06.13 fra dekan og fakultetsdirektør i styresak 24/13.

Asbjørn Strandbakken
Dekan

Øystein Lunde Iversen
Fakultetsdirektør

04.06. 13
EIBU-RAA